Sol
Fatsa'dan Beyoğlu'na Bir Yol Yoktur
sf4

Çizgi
Hopa Yerel Seçim Tavrımız: Herkes Kendi Bayrağının Altına
sf8

Teori
Marksizmin Eleştirisinin Eleştirisi
sf10

Ortadoğu
Suriye'de Bekleme Oyunu Sürüyor
sf12

İKOMİTE

ŞUBAT - MART 2019 | AYLIK SİYASİ DERGİ | SAYI: 11

Kitap
Kapitalizm'in "Son" Aşaması: Finansallaşma
sf15

DÜŞEN YOLDAN ÇEKİLSİN:
emekçilerin bağımsız siyaseti için ileri

Başyazı
Mahalli İdareler Seçiminde Tutumumuz

"Seçimler halkımızın siyasete kulak kabarttığı dönemlerdir, böyle dönemleri kendi sosyalliğimize kapanarak geçiremeyiz, sokağa çıkmalı devrim ve sosyalizm fikrini halkla buluşturmalıyız."

sf3

Ekonomi
Enflasyon Düşüyor mu? 2019'da Bizi Neler Bekliyor?

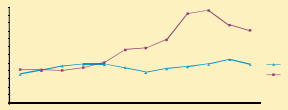

" İlerleyen aylarda işsizlik daha da artacak. Sermayenin yedek işgücü ordusundaki artışı kendi lehine kullanmaya çalışacağını göz önünde bulundurduğumuzda, işçi sınıfının örgütlülük düzeyini artırması daha da elzem hale geliyor."

sf6

Belgesel
Kapitalizm Öldürür, Kapitalizmi Öldür!

"Bir pantolon yüz yirmi dolara satılıyordu, o pantolonu yapan bizler ise beş- altı liraya çalışıyorduk"

sf14

Ulaş'a Sözümüz Var!

Ulaş Bardakçı, 19 Şubat 1972'de bedeni Arnavutköy'e toprağa düştüğünde 25 yaşındaydı. Dönemindeki birçoğu gibi gençti.

Onlara dair bir hikaye anlatacaksak eğer; bütün bir varoluşunu devrim mücadelesine adamış, sıradan bir insanın proleter devrimciliğini, mücadele azmini, yoldaşlığını, hiçbir şahsi çıkar gözetmeksizin ezilenlerin davasına nasıl atıldığını anlatmamız gerekmektedir.

Ulaş'ı anlatacaksak eğer; bugünü anlatmamız ve bugünü yaşamamız gerekmektedir. Ulaş'ın geçtiği yolları arşınlamamız, direniş estetiğini ODTÜ'deki bir polis barikatının karşısında yaratanların arasında Ulaş'ın suretinin beliriverdiği "o an"a not düşmemiz gerekir.

Çünkü Ulaş burada, aramızdadır… Çünkü biliriz ki; Ulaş gibidir, direnişin içinde özgürlüğün yoluna düşen herkes. Onun yüzünde gördüğümüz; bir bireyden ziyade somutlaşmış bir bilincin bugüne olan öfkesidir. Öfkenin yaratıcılıkla ve çabayla bütünleşmesidir.

Ulaş, geçmişe ait olduğu kadar bugüne ve geleceğe de aittir. Kanlı canlıdır, ezilenlerin mücadelesine nefer olmuş her bir bedende.
Bugünden geriye baktığımızda "onlar"ın bizlere bıraktığı miras; mücadele edenlerin ve bu uğurda bedenleri toprağa düşenlerin hikayelerini yüceltip destanlaştırmak, ritüelleştirerek anmak değildir. Çünkü onlar, yaşadıkları dönemin mücadelesini bıraktılar.

İşte bu yüzden, Ulaş'ı ve yoldaşlarını anmak; teslimiyetin ve sinizmin kol gezdiği, tüccar edasıyla mücadele yerine kendi dükkanını büyütmeye çalıştığı, retoriğin devrimci teori olduğu, yoldaşının, Mahir'in "Satılmışlık" diye tanımladığı bugünün ilişkilerinde, proleter devrimciliği yeniden var edebilme mücadelesi ve çabasıdır. Bize düşen ise ezilenlerin güncel özlem ve arzularına cevap olacak devrimci pratikler gerçekleştirmek; her sokakta, her grevde, her direnişte mücadele edenlerin bayrağını devrime kadar taşıyabilme cesareti ve cürretini göstermektir.

Ulaş'a sözümüz var,
bu zalim günler günler geçecek
bu zalim günler geçecek
düşmanlar ağu içecek
bundan sonra yeryüzünde
çiçekler ulaş açacak

KOMİTE

KOMİTE AYLIK SİYASİ DERGİ - SAYI 11 - Ücretsizdir!
İmtiyaz Sahibi Ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Çayan Akbıyık **Adres:** Osmanağa Mah. Nüshetefendi Sok. No: 20/2 Kadıköy/İSTANBUL **Baskı:** C B Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi A Blok Zemin kat No: ZA16 34020 Topkapı/İSTANBUL

Mahalli İdareler Seçiminde Tutumumuz

Seçimler halkımızın siyasete kulak kabarttığı dönemlerdir, böyle dönemleri kendi sosyalliğimize kapanarak geçiremeyiz, sokağa çıkmalı devrim ve sosyalizm fikrini halkla buluşturmalıyız.

Türkiye pek çok kesiminden işaret ettiği üzere bir süredir faşizan eğilimleri de olan sivil bir diktatörlük tarafından idare ediliyor. Bu baskıcı rejim siyasete halk katılımını, politik çoğulculuğu, yurttaşın ifade ve örgütlenme özgürlüğü başta olmak üzere çeşitli hak ve özgürlüklerini yavaş bir tempoyla da olsa istikrarlı bir biçimde geriletiyor. Rejimin sivil olması devletin kurumsal mimarisinin sert çekirdeği olan güvenlik aygıtının işin içinde olmadığı anlamına gelmiyor, tam tersine bunlar belirli bir seçmen desteği olan, muhafazakâr İslamcı ideolojiyi kendi çıkarı doğrultusunda bu desteği canlı tutmak için kullanan demagog bir siyasetçinin arkasına saklanıyorlar. Reisin siyasetçi kimliği ve partici geçmişi bu düzenin olağan bir temsili demokrasiymiş gibi yapılmasına olanak tanıyor.

Bu rejimin geriletilmesi, zayıflatılması her türden halk mücadelesinin başarılı ve etkili bir biçimde örgütlenebilmesinin, mücadelenin kalıcı olabilmesinin koşuludur. Rejimin geriletilmesi de tabi ki Cumhur İttifakı'nın sandıktan zayıf çıkmasıyla olası olur. Sonuçta diktatörlüğün sivil görünümü yukarıda da belirttiğimiz gibi seçim kazanıyor olmakla yakından ilintilidir. Tam da bu yüzden seçim tutumlarımızı belirlerken daha önce de hep bu anlayış doğrultusunda davrandık. Bununla birlikte elinde çekiç olanın her şeyi çivi gibi görmesindeki bağnazlığa düşmek de gereksizdir. Mahalli idareler seçimi, kuşkusuz ana yaklaşımımız olan ulusal planda Cumhur İttifakı'nın yenilmesi anlayışının yanı sıra kimi yerel değerlendirmelerin konusu olabileceği gibi, kimi yerel ittifaklar da başka türden reformizmlerin habercisi olduğu sürece Cumhur İttifakı değildir diye hoş görülemez. Tam da bu yüzden kendi başlarına ya da ilkelerde ortaklaşılmış cephesel bir birliktelikle ulusal düzeyde seçime katılamayacak güçler mahalli idareler seçimlerinde herhalde bir esas tutum ilan edilebilir ama toptancı bir tutum belirleyemez.

Bu anlayışla bizim temel yaklaşımımız Cumhur İttifakı adaylarının kazanmamasına katkı sağlamaktır. AKP ve MHP'nin ayrı aday gösterdiği yerlerde halk düşmanı geçmişiyle öne çıkan adayların kazanmaması önemlidir. Özellikle kayyum atanan HDP'li ve DBP'li belediyelerde seçimin o bölgelerin meşru güçlerince kazanılması bilhassa önemlidir. Bu doğrultuda çalışılmalıdır. Fakat benzer gerekçeleri öne sürerek HDP'nin ya da CHP'nin her bir yerelde kuyruğuna takılmak da herhalde övünülecek bir şey değildir. Özellikle Hopa örneğinde gördüğümüz gibi yerel devrimci gelenekleri berhava edecek tutumlar da mahkûm edilmelidir. Bu türden tutumlar göstermektedir ki sivil diktatörlüğün baskısı altında nefesi kesilen güçler çareyi fiilen likidasyonlarını ilan etmekte bulmaktadır. Buna kimsenin itirazı olmaz fakat düşen yoldan çekilmelidir, kimsenin mücadele iradesinin önüne çıkmamalıdır.

Mahalli idareler seçimleri gene kimi düzeylerde devrimcilerin kökleşmesini sağlayacak olanaklar da barındırıyorsa bunlar da değerlendirilmeli. Muhtarlık seçimleri gibi en alt seviyedeki mahalli idarelerde aday olmak küçümsenmemelidir. Muhtarların yeni rejim tarafından kullanılma biçimi düşünüldüğünde buralardaki adaylıkların ayrıca bir önemi olduğu da anlaşılır. Sol kendi zayıflığının farkında olup kendisini yerellerden yeniden inşa etmenin önemini kavramalıdır.

Seçimler halkımızın siyasete kulak kabarttığı dönemlerdir, böyle dönemleri kendi sosyalliğimize kapanarak geçiremeyiz, sokağa çıkmalı devrim ve sosyalizm fikrini halkla buluşturmalıyız. Sarayı halk gözünde mahkûm etmek, geriletmek mahalli idarelerde güçlenmesinin önünü kesmek başlıca siyasal hedefimizdir. Aynı zamanda toplumsal karşılığı gerileyen solun yeniden emekçiler arasında bir güç olarak inşa edebilmek için ne kadar oluyorsa o kadar bu seçim olanağından da yararlanmak gerekir. Nisan geldiğinde yeni bir özgüven ve kudretle devrim ve sosyalizm mücadelesini yükseltebilmek için.

Yaşasın Örgütlü Mücadelemiz,

İsyan, Devrim, Özgürlük!

Fatsa'dan Beyoğlu'na Bir Yol Yoktur

Sayımızın azlığına, düşmanın çokluğuna bakmadan yürümek üzere yola çıktık. Önderlerimiz bize mücadele etmekten başka bir miras bırakmadı, biz de daha fazlasını veremeyiz. Gücümüz yettiğince savaşır, gücümüzün tükendiği yerde düşeriz.

CHP, Alper Taş'ı Beyoğlu Belediye Başkanı Adayı yaptı; egemen sınıflara hayırlı uğurlu olsun! Uzun süredir tescilli faşistlerle haşır neşir olmaktan bu düzen partisinin, "solcu" görünmesine yarayan bütün yaldızları dökülmüştü. Solculuk halesini yeniden güçlendirmek için böyle bir operasyona şiddetle ihtiyacı vardı CHP'nin. Alper Taş'ı aday yaparak gösterdiği sağcı adayları da dengeledi. Bir süredir CHP'nin içine sesleniyordu ÖDP; evrendeki temel bir fizik kuralı işledi ve büyük kütle fazla yaklaşan küçük kütleyi kendine çekti. Bu yörüngeden çıkmak artık zordur.

Daha düne kadar bu partinin meclis kararlarında "muhalefet, aday belirleme süreçlerini merkezden atama ya da siyasetlerarası mutabakatla değil; yerel demokrasinin inşasına hizmet edecek, tüm halkın katılımına olanak verecek ön seçimle gerçekleştirmelidir" (18 Eylül 2018, ÖDP PM sonuç metni) diyenler, bugün tam tersini yapıyor. Partide, farklı dönemlerde benzer durumlar daha önce de yaşanmış ve PM kararlarına rağmen bir genel başkan, başka partinin bağımsız milletvekili adayı olurken bir genel başkan yardımcısı da belediye başkan adayı olmuştu. Öyle görünüyor ki o zaman içerik bakımından "suç" sayılan bu davranışlar, bugün meşruiyet kazanmış. Devrimci bir geleneğe sahip çıkma iddiasındaki bir partinin genel başkanının bir düzen partisinden aday olması, iddiasını terk ettiği anlamına gelir. Ancak uzun süredir bunun hazırlığı yapıldığından, bizim açımızdan şaşırtıcı bir karar değildir.

Konu basitçe bir adaylıkla ilgili olsaydı buna dair konuşmak bile gereksiz olurdu. Canımız sıkılırdı ama "Herkesin çarşısına göre pazar" der geçerdik. Oysa bu adaylık, Hopa'da yaşananlarla birlikte düşünüldüğünde bir çizginin mantıki sonuca ulaşmasıdır. Dolayısıyla sorun ÖDP ile de sınırlı değildir. Söz konusu olan, özgücüne dayalı bir devrimcilik iddiasının belirli bir tarihsel konjonktür için bütünüyle yok olmasıdır. Simgesel anlam ve önemi tekinsiz, tehlikeli ve büyüktür.

Gezi'de seferber olan kitleler evlerine çekilip "bas-geççiliğe" gönül indirdiğinde bunun belli bir orandaki siyasi sorumluluğunun; kendimizi dışarıda bırakmadan

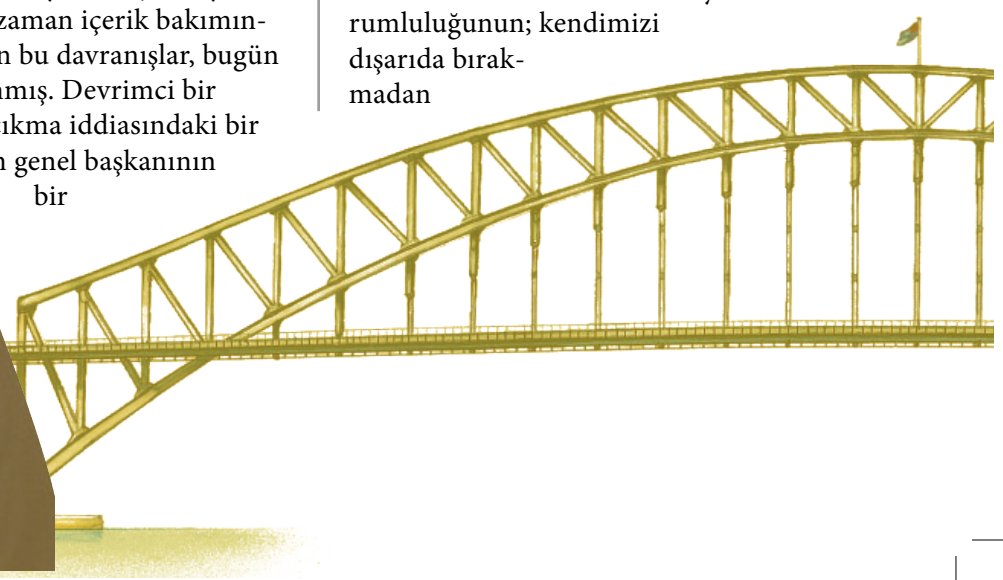

devrimci bir iddia taşıdığını ifade edip asgari gerekleri yerine "gelenekçi" hamaseti ikame eden Türkiye solu dediğimiz o şekilsiz toplulukta olduğunu tespit ettik. Bu gidişatı tersine çevirebilmek için ilk anda bu topluluğun kimi muteber sayılan kimseleriyle görüştük. Alper Taş doğal olarak bunların arasındaydı. Bize, sosyal demokrasinin soluyla kurdukları ilişkiden memnun olduklarını ifade etti. Görüştüğümüz kendinden memnun solcu topluluk içinde sonucunu bugün gördüğümüz siyasal çizgi olarak en beter yanıt.

Eğer Emirates Stadyumu'nda Jeremy Corbyn ile maç seyredip sonra da Islington'da bir pub'da birlikte bira içiyorsanız sosyal demokrasinin sol kanadıyla sıcak ilişkileriniz vardır. Selin Sayek Böke ve İlhan Cihaner'le birlikte panel yaptığınızda ülke iyice muhafazakârlaştığı için neoliberal merkezci siyasal ve ekonomik görüşleri solda zannedilen iyi bir insan, gençliğinde devrimci mücadeleye değmiş ve yakın siyasi tarihin hızla hukuksuzlaşmaya şahit olduğu bu ülkede tutum ve inançlarından dolayı (biraz da tesadüfen) demokrat çevrelerde bir miktar öne çıkmış başka bir iyi insan ve siz; aynı yerde buluşmuş olursunuz. Bu buluşma, son tahlilde büyük kütleli güçlere hizmet edecektir.

Bugünün küresel siyasetinde sosyal demokrasinin sol kanadı, dünyanın pek çok yerinde ve tabii ki Türkiye'de bir anlam ifade etmemektedir. Türkiye solunu CHP'ye bağlayan; aynı siyasal yönelimin daha reformcu kanadında onların, daha radikal kanadında solun bulunduğu bir siyasal denklem değildir. Bu denklem yetmişler, seksenler hatta doksanların bir kısmı için geçerli olabilir, artık değildir. Millet İttifakı'nın varlığı ve her şeye rağmen sürüyor olmasının nedeni CHP Genel Merkezi'ndeki kimi bireysel hatalı eğilim ve tercihler değildir. Sorun sadece CHP'nin devlet partisi kökeni de değildir. Tam da 2018 Türkiyesi ve dünyasındaki sınıflar mücadelesinin durumunun koşulladığı siyasal güç dengesi nedeniyle ortada sosyal demokrasinin solu da yoktur, onunla ilintili ama kendine ait bir gündemle mücadele eden bir Türkiye solu da.

Ama maalesef ki Türkiye solu CHP ile ilintilidir. Aradaki bağ, hiçbiri sınıfsal olmayan başka saiklerin yanı sıra her iki toplumsallığı birbirine bağlayan, öne çıkan aktörlerin aynı statü grubundan devşirilmesi kaynaklı duygudaşlıktır. Bu duygudaşlığın simgesel pratikleri de "solculuk" dediğimiz kimlik siyasetini yaratıyor. Mesela, patron adına ve patrondan daha görünür olarak işçiyi fabrika önünde direnişe sürükleyen şartları hazırlayan beyaz yakalı idareci ile şimdilerde moda olduğu için o direnişi ziyaret eden sol örgüt mensubunu özellikle sosyal medyada işçinin görebileceği şekilde birbirine bağlıyor. Bu kimlik siyaseti, bugün Türkiye'de proletarya devrimciliği iddiası için bir ayak bağıdır. Tarihsel olarak bu solculuğun hangi iyi referansı varsa genç nüfusu yoğun bu ülkenin emekçileri için ne yazık ki bir anlam ifade etmemektedir. Bu sorun onlara geçmişin geleneği anlatılarak çözülemez, zira devrimcilik tanımı gereği geçmişe dair bir şey olamaz. Bugünün mücadelelerinde izi yoksa türbelerde anlatıldığına ölür ve hâlâ bu iddiayı taşıyanlar tarafından yeniden kurulması gerekir.

Sayımızın azlığına, düşmanın çokluğuna bakmadan yürümek üzere yola çıktık. Önderlerimiz bize mücadele etmekten başka bir miras bırakmadı, biz de daha fazlasını veremeyiz. Gücümüz yettiğince savaşır, gücümüzün tükendiği yerde düşeriz. İşte gelenekle bağımız; gençlere anlatılacak bir kahramanlık öyküsü değil, hafızamızda yer etmiş bir kavga iradesidir. Bu iradenin bugünkü formunu mücadele içinde ve tarihsel materyalizm ışığında inşa etmek görevimizdir. Gelenek mensubiyeti, bugün yaptığımız her tercihin doğruluğunun sağlaması olmadığı gibi yapılan güncel yanlışların düzeltilebileceği bir referans noktası da olamaz.

Alper Taş'ın adaylığının siyasal olarak simgesel önemi, doksanların sonunda başlayan Türkiye devrimciliğinin zayıflama sürecinin sonuna gelindiğini ilan etmesidir. Bir süredir hissettiğimiz ortaya çıkmıştır; artık devrimcilik yoktur. Devrimcilik iddiasını hâlâ taşıyanlar onu yeniden nasıl kuracaklarına karar vermelidir.

Enflasyon düşüyor mu? 2019'da bizi neler bekliyor?

İlerleyen aylarda işsizlik daha da artacak. Sermayenin yedek işgücü ordusundaki artışı kendi lehine kullanmaya çalışacağını göz önünde bulundurduğumuzda, işçi sınıfının örgütlülük düzeyini artırması daha da elzem hale geliyor.

2019 Ocak ayında enflasyon verilerinde dikkat çekici bazı gelişmeler olduğundan enflasyonun seyrini daha detaylı inceleyebilmek için aşağıda 2018 yılı verileri ile 2019 Ocak ayı verileri gerektikçe karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Her ay açıklanan TÜİK'in enflasyon verilerine göre, 2018'in son iki ayında enflasyonda bir gerileme yaşandı. 2018 Kasım ve Aralık ayı TÜFE sırasıyla %1,44 ve %0,4; ÜFE 2,53 ve 2,22 düşüş yaşadı. Yıllık enflasyon oranlarının çalışanlara yapılacak zam oranının temel belirleyicisi olduğu için düşük gösterildiği hakkındaki iddiaları göz ardı edersek 2018 resmi enflasyon oranları TÜFE %20,30; ÜFE ise %33,64 olarak seneyi kapatmış oldu. Üretici fiyat endeksindeki düşüş temel olarak döviz kurlarındaki azalmaya bağlansa da üretimdeki düşüşün de etkisini taşıyordu. Bununla beraber ÜFE oranlarının yüksek oluşu, gelecek dönemlerde tüketicilere yansıtılacağı için her zaman sevindirici bir haber değildir.

2019 Ocak TÜFE ve ÜFE oranları açıklandığında keza gördük ki enflasyondaki düşüş geçici bir durummuş. Ocak ayı TÜFE aylık olarak %1,06; ÜFE ise %0,45 arttı. Böylece 12 aylık TÜFE ve ÜFE artışı sırasıyla %20,35 ve %32,93 olarak güncellendi. Yani 12 aylık rakamlara göre,
tüketici fiyatlarında enflasyon hızı artarak devam ederken üretici fiyatlarında artış hızında bir düşüş var. Bu tablo üretimdeki azalmanın bir göstergesi olarak okunabilir.

Herkesin maruz kaldığı enflasyon oranları kişilerin gelir ve harcama durumuna göre değiştiğinden TÜFE'nin ana harcama gruplarına yakından bakmamız gerekmektedir. Buna göre, 2018 yılı TÜFE'de en yüksek artışın gerçekleştiği ana harcama grupları, çeşitli mal ve hizmetler %28,80; gıda ve alkolsüz içecekler %25,11; konut %23,73 ve eğlence ve kültür %20,86; lokanta ve oteller %19,81'dir. Özellikle düşük gelir grupları için harcamalarında en yüksek kalemi oluşturan gıda ve alkolsüz içeceklerdeki artış dikkat çekicidir. Bu resmi rakamlara göre bile çalışan sınıflar 2018 yılı TÜFE'de açıklanandan daha yüksek enflasyonla (%25,11) karşı karşıyadır.

2019'un ilk ayına baktığımızda ise Ocak TÜFE alt kalemlerinde gıda ve alkolsüz içecek enflasyonunun %30,97 ile rekor bir düzeye fırladığını görüyoruz.

Gıda enflasyon hızının bu denli artarak devam etmesi, gelirinin çoğunu gıda harcamalarına ayırmak zorunda olan çalışanlar için 2019'un zor geçeceğinin açık bir göstergesi. Ocak ayı TÜFE verilerinde gıda enflasyonunu izleyen diğer harcama gruplarında da aynı şekilde artışın devam ettiğini görüyoruz. Bunlar: çeşitli mal ve hizmetler %29,63; ev eşyası %29,07; eğlence ve kültür %23,15 ve lokanta ve oteller %19,89.

Özel kapsamlı bir gösterge olan TÜFE-C bize enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE oranını vermektedir. Bu göstergede yüksek dışa bağımlılığa sahip ve yüksek enflasyon artışı olan harcama gruplarını dışarıda bıraktığından enflasyonun gelecek seyrini daha net göstermektedir. Çekirdek enflasyonu ifade eden TÜFE-C, 2018 yılı için %19,53 ile enflasyonun olumlu seyretmediğini ifade etmektedir.

TÜİK'in Ocak 2019 bülteninde ise özel kapsamlı bir gösterge olan TÜFE-B'nin ilginç bir şekilde öne çıkarıldığını görüyoruz. İşlenmemiş gıda ürünleri,

enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç oranları gösteren TÜFE-B'nin TÜFE-C'den farkı işlenmemiş gıda ürünlerini de kapsaması. 2018 yılı gıda enflasyonunun temel kaynağının işlenmemiş gıdalar (%27,09) ile taze meyve ve sebzeler (%30,77) olduğunu düşünürseniz neden TÜFE-B'nin öne çıkarılma sebebini anlayabilirsiniz. Buna rağmen TÜFE-B 2019 yılı Ocak ayı verilerine göre %19,55 ile enflasyonun ciddi boyutlarda olduğunu gösteriyor.

Mal gruplarına göre incelediğimizde ise 2018 yılı gıda ve alkolsüz içecek fiyatlarındaki yükselişi sağlayan temel bileşenin, işlenmemiş gıdalar (%27,09) ile taze meyve ve sebzelerde (%30,77) olduğunu söylemiştik. Giderek tarımsal özelliğini kaybeden bir ekonomi için bunlar şaşırtıcı oranlar olmamakla beraber, düzgün bir tarım politikası eksikliğini ve aracıların kontrolüne terk edilmiş bir tarım piyasasını göstermektedir.

2019 yılı için enflasyon göstergelerinde yapılan dikkat çekici bir değişiklik, özel kapsamlı TÜFE göstergelerine yenilerinin eklenmesi oldu. Önceki özel kapsamlı TÜFE göstergelerine ek olarak E (Alkollü içecekler ve tütün hariç TÜFE) ve F (Yönetilen- yönlendirilen fiyatlar hariç TÜFE) göstergeleri de yayımlanmaya başlandı. Buna göre, alkollü içecek ve tütün hariç TÜFE-E'ye göre enflasyon yıllık %21,30; yönetilen ve yönlendirilen fiyatlar hariç TÜFE-F'ye göre enflasyon ise yıllık %22,53 oldu.

2019 Ocak ayı TÜFE kapsamında yapılan diğer bir değişiklik ise fiyat derlenecek iş yerlerinin belirlenmesinde Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan alınan, perakende sektöründe faaliyet gösteren marketler ve giyim mağazalarına ilişkin ciro paylarının dikkate alınması oldu. Böylece en fazla ciroya sahip iş yerlerinden sepette yer alan ürün fiyatları derlenmeye başlandı.

Enflasyon artışlarının tüm Türkiye'yi aynı derecede etkilemediği ise diğer dikkat çekilmesi gereken bir noktadır. Türkiye'yi 26 bölgeye bölen TÜİK'in 2018 yılı oranlarına göre en yüksek artış %23,59 ile TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan), %23,31 ile R63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) ve %23,19 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) bölgesinde yaşanmıştır. En düşük enflasyon yaşayan bölgeler ise, %19,28 ile TR10 (İstanbul) ve %19,04 ile TR51 (Ankara) olmuştur. Açıkça görülmektedir ki Anadolu enflasyonu büyük şehirlerden daha sert yaşamaktadır.

Aşağıda yer alan grafik 2017-2018 TÜFE seyrini göstermektedir. Geçtiğimiz Mayıs ayından itibaren tüketiciler için 2018 enflasyonu 2017 oranlarından ciddi bir biçimde ayrışmıştır. İyi yönetilemeyen para politikası, siyasi ve ekonomik kurumsal işleyişe yönelik itibarın kaybedilişinin ötesinde bu temelde Türkiye ekonomisinin dışa bağımlılığının açık bir sonucudur.

2019 yılı tahminleri ise dünya ekonomisinin daralacağı yönündedir. ABD, AB ve Çin ekonomilerine yönelik kaygılar tüm dünyada kur yükselişlerini beraberinde taşımaktadır. Hatta yeni bir küresel krizin ayak sesleri konusunda uyarılar yükselmeye başlamıştır. Türkiye ekonomisi için dışa bağımlılığın yüksek oluşu başta olmak üzere ekonomi yönetiminin zayıflığı ve politik iklimin istikrarsızlığı kur etkilerini daha da arttıran özelliklerdir. Bu veriler ışığında 2019 yılının 2018'den daha kötü geçeceği konusunda herkesin hazırlıklı olması gerekir.

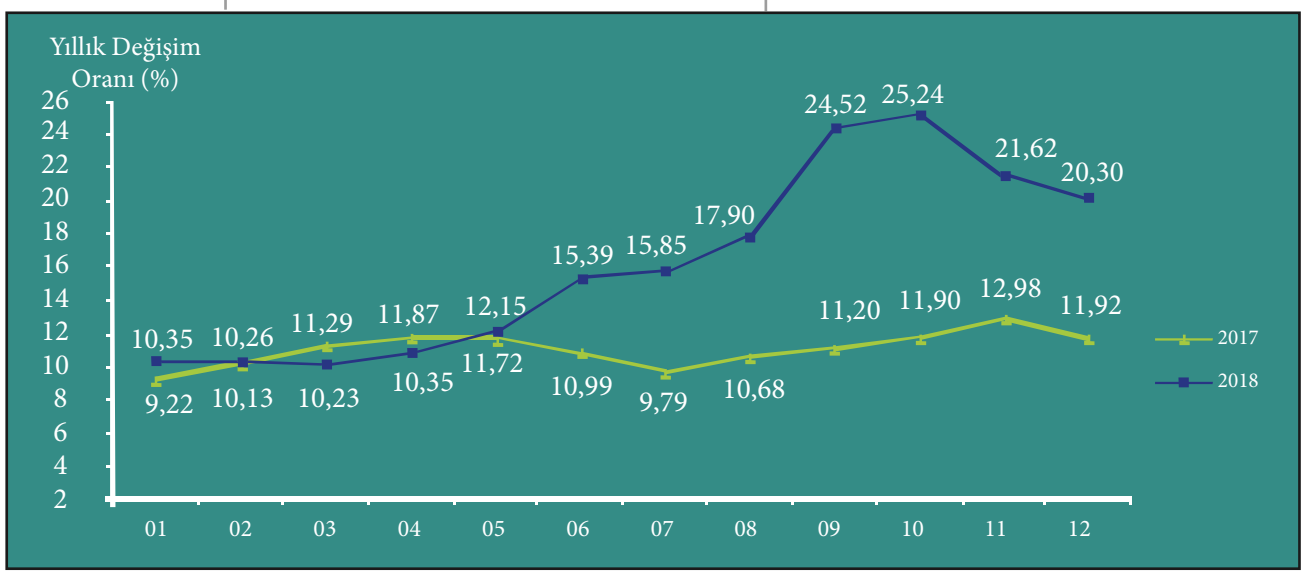

Hopa yerel seçim tavrımız: Herkes kendi bayrağının altına

Ne yazık ki sol güçlerin rant ilişkilerince kuşatılmış kesimleri büyük oranda sessizleştirilmiş, bu politikalara acizce onay verme konumunda kalmışlardır.

Tarihinde olmayan biçimde Hopa'da sosyalistlerin bir kesimi (ÖDP, HDP, Halkevleri) yerel seçim sürecinin hemen öncesinde CHP ile bir araya gelerek birlikte bir tavır inşa etmek niyetini açıkça beyan ettiler. Fakat bu toplantıda ne yazık ki yerel yönetimlerde farklı programları ortaklaştırmak konusunda bir yaklaşım söz konusu değildi; mevzu CHP ile pazarlığa birlikte oturup el güçlendirmekti. Bir araya gelenlerin bir kısmı CHP'den aday adaylıkları açıklanan kişilerden bazılarıyla yakınlıklar kurup Genel Merkez'in bu adayı belirlemesine yönelik yoğun bir çaba içerisine girdiler (bir kısmı Gürbüz Akyüz'ü, bir kısmı Murat Özçep'i, bir kısmı ise Turgay Güngör'ü destekliyordu), ÖDP ise ön seçim dillendirdi. Halkevleri Turgay Güngör için aktif diplomasi ve halkla ilişkiler çalışması yürüttü. ÖDP'nin ön seçim çağrısının CHP Genel Merkezi tarafından kabul edilmesi, Birgün Gazetesi üzerinden kamuoyuna duyuruldu fakat burada ön seçime CHP dışı sol adayların katılıp katılmayacağına dair bir açıklık yoktu. CHP Genel Merkezi; sosyalistlerin her durumda kendilerine mahkum olduğunu düşünerek -Halkevleri'nin ifadesiyle- "az tanınan" aday adayını, yani Taner Ekmekçi'yi Hopa'ya kayyum olarak atadı.

Biz Komiteciler, üç ayrı yazıyla hem sosyalist dostlarımızı hem de Hopa halkını uyardık. Geliştirilen sürecin Hopa'nın devrimci kimliğinin ve birikiminin düzen siyasetlerine içerilmesine dönük bir tür operasyon olduğunu anlatmaya çalıştık. Doğrudan halkla ve sosyalist çevre ve kişilerle pek çok kez görüşüp meramımızı aktardık. CHP Genel Merkezi, kabul etmiş gibi yaptığı ön seçim talebini görmezden gelip atama yaptı. Buna ÖDP hiçbir tepki göstermezken Halkevleri'ni temsil edenler zaten kendilerinin önseçim talebi olmadığını anlatan bir yazı yazıp atanan adayı destekleyeceklerini duyurdular. Ardından liberal bir belediyeciliğin bazı ilkelerini içeren, bağlayıcılığı da olmayan bir senede hep birlikte gözü kapalı imza attılar. HDP, ÖDP ve Halkevleri meclis üyeliğine adaylar verdiler. ÖDP'nin destek metni, tıpkı ortak imzaladıkları senet gibi politik bir acziyet metni olarak tarihe geçecektir.

Biz, daha önceki seçim süreçlerinde şimdi CHP'yi desteklerken oldukları gibi bir şevkle asla bir araya gelmemiş olan sosyalistlerin, toplam güçlerinin Hopa'da yerel iktidarın tek gerçek alternatifi olduğu hakikatinin altını çizdik. Sosyalistlerin tamamının bir arada olduğu bir seçeneğin Hopa'nın en büyük gücü olduğunu, bu gücün ortak hareketi sağlandığında CHP'nin marjinal bir güç olarak kalacağını belirttik. Biz Komiteciler, seçim tavrımızı birleşik bir devrimci ittifakın olmadığı noktada; bağımsız adaylık, boykot ya da düzen seçeneklerinin teşhiri gibi üç alternatif üzerinden ifade ettik, dostlarımıza ve halkımıza danıştık.

Bu süreç içinde iki kritik gelişme yaşandı CHP'den aday adayı olan CHP eski Belediye Başkanı Turan Kasımoğlu, Genel Merkez tarafından atanmayınca İyi Parti'den aday oldu. Bu adaylığa CHP'den tek bir itiraz gelmedi; adaylık

engellenmeye çalışılmadı, olgunlukla karşılandı. İkinci gelişme, MHP geçmişi ve faşist siciliyle Kemal Gazioğlu'nun AKP'den adaylaştırılması oldu. Özellikle Gazioğlu'nun adaylığının halkımızda yarattığı duygu, bağımsız adaylık veya boykot seçeneklerini boşa düşürdü. Mevcut Belediye Başkanı Nedim Cihan niteliğinde biri aday olsa, bağımsız devrimci adayımızla seçimde yer alırdık. Ancak Gazioğlu, 1980 öncesinden beri Hopa halkına ve anti-faşist güçlere karşı devlet tarafından geliştirilen tüm saldırıların aktif tarafı, planlayıcısı, uygulayıcısı bir faşisttir. Bu faşistin AKP tarafından bugün aday yapılmasının anlamının farkındayız. AKP, devlet ve CHP'nin de içinde olduğu düzen güçleri; Hopa'nın tüm devrimci birikimini ortadan kaldırmaya dönük bir planı ÖDP'nin yerel iktidarı sonrasında adım adım inşa etti ve artık bu seçim süreciyle buna son biçimini veriyorlar. Ne yazık ki sol güçlerin rant ilişkilerince kuşatılmış kesimleri büyük oranda sessizleştirilmiş, bu politikalara acizce onay verme konumunda kalmışlardır. Solun rant ilişkileri içinde zenginleşmiş, sınıfsal konumları değişmiş kesimleri içinde bölünme ve emekçi tabanı arasında bir ayrışma yaşanmazsa bu likidasyon süreci, bu dönemde tamamlanacaktır. Seçim sonuçları açıklandığında hep birlikte göreceğiz ki sol seçeneğin yokluğunda zor olmasına rağmen CHP kazansa bile harita üzerinde Hopa'nın görünümü %60'ın üzerinde AKP ve İyi Parti'ye verilmiş sağ oy tablosuyla anlatılacak. Hopa'da sağın egemen olması, bu yolla sembolize edilecek.

Umut-Sen İzmir Koordinasyon Merkezi Açıldı

Umut-Sen, Türkiye'nin dört bir yanında çalışmalarını büyütmeye devam ediyor. Ege bölgesindeki sınıf çalışmalarının koordinasyonu, var olan direnişleri büyütmek ve yeni direnişler örgütlemek için Umut-Sen İzmir Koordinasyon Merkezi açıldı. İzmir'de var olan çalışmaların merkezi olarak yürütülmesi gereksinimi ile gerçekleştirilen açılış, 3 Şubat günü gerçekleştirildi. Direnişçi işçilerden çocuklara geniş bir katılım ile gerçekleşen açılışta direnişçi işçiler kendi deneyimlerini anlattı. İzban direnişçisi Mücahit Yavuz, Bornova direnişçisi Ahmet Işıkoğlu ve Bağımsız Maden İş Sendikası Genel Başkanı Tahir Çetin'in yaptığı konuşmalarda, Umut-Sen anlayışını büyütme ve Umut-Sen ile dayanışma çağrısı yapıldı. Konuşmaların ardından Sevgi Türkmen'in yöneticiliğini yaptığı Parça Başı OSTİM belgeseli izlendi ve yönetmenin katılımı ile bir söyleşi gerçekleştirildi.

Umut-Sen İzmir Koordinasyon Merkezi'nin açılışın hemen ardından yaptığı ilk iş direniş ziyareti yapmak oldu. Ege bölgesinde süregelen direnişler ile dayanışmak için 8 Şubat günü TARİŞ fabrikası önünde gerçekleştirilen, sendikalı olduğu için işten atılan ve anayasal hakları için direnen işçiler için yapılan mitingine destek verdi. 13 Şubat günü ise İzban ve İzenerji işçileri ile birlikte bir işçi forumu gerçekleştirdi. 20 Şubat'ta ise "İş Cinayetleri Gündem: Soma" başlığı altında "Çizmelerimi çıkarayım mı?" kitabının yazarı Onur Yıldırım ile bir söyleşi gerçekleştirilecek. İşçi forumları, direnişlerin büyümesi ve duyulur olması için ziyaretler ve etkinlikler yanında; işçilerin bir araya gelebilmeleri için işçi ailelerinin katılacağı etkinlikler düzenlenmeye devam edecek.

Marksizm Eleştirisinin Eleştirisi - 3

Marksizm cinsiyetçiliğin, ekolojik sorunların, göç olgusunun ve buna benzer sorunların pekâla farkındadır ve bu sorunları görmezden gelmez. Bilakis, mücadelenin çok boyutlu ve farklı toplumsal kesimleri kucaklayacak yönde geliştirilmesi gerektiğini vurgular.

Eleştiri: Marksizm güçlü bir devlet fikrine dayanır. Parti ve devlet diktatörlüğü Marksizm için olmazsa olmazdır.

Marx, toplumun devletten değil devletin toplumdaki sınıf ve mülkiyet ilişkilerinden çıktığını, ama sınıf ilişkileri ve egemen ideolojiler açısından bunun tam tersi bir anlayışın hâkim olduğunu söyler. Dolayısıyla Marksizm, varolan devletin yerine başka bir devletin ikame edilmesi gibi bir amacı içermediği gibi onun nihai amacı, varlığı mülkiyet ilişkilerine ve sınıf çelişkisi üzerine tesis edilen devletin özel mülkiyetin ve sınıfların ortadan kaldırılması ile birlikte tasfiye edilmesidir. Zira varlık nedeni ortadan kalkan bir şey zorunlu olarak varlığını yitirir. Sınıfların ve özel mülkiyetin ortadan kalkması ile devletin de ortadan kalkacağı tezi, bir ütopyaya ya da iradeye değil tarihsel dayanaklara sahiptir. Devletin varlığı da dönüşümü de sınıf ilişkilerindeki tarihsel dönüşümle koşullu olarak belirlenmiştir: "Daha önceki egemen sınıflar bizatihi devlet olarak da işlev gören bir biçimde örgütlenmiş iken; modern toplumun egemen sınıfı olarak burjuvazi, devletin işlevlerini bizatihi üstlenmeyip, sadece yaşama fonksiyonunu temsilcileri vasıtasıyla yönlendirmeyi yeterli sayıp, yürütme-yargı işlevini bürokratik bir aygıta bırakır. Bu 'yapı', onun bizzat sahip olduğu en etkin/belirleyici -iktisadi- gücün nihai üstünlük ve önceliği içerdiği için yürütme ve yargı aygıtlarının uhdesindeki –fiziki, askeri, yargısal- gücü kendi yörüngesine tabi kılacağı tezinin bir sonucudur" (Marx). Öyleyse, nasıl ki sınıfları tarihsel dönüşümü içinde ele alıyorsak devleti de bu açıdan ele aldığımızda devrim mücadelesinin neden bir iktidar mücadelesi olması gerektiğini anlayabiliriz.

Marksizm'de parti ve proletarya diktatörlüğü fikri, sınıf ilişkilerinin nesnel çözümlemesine dayandığı gibi bu mücadelenin sınıfların, özel mülkiyetin ve devletin ortadan kaldırılması mücadelesi olduğu ve toplumsal özgürlüğün somut dayanaklarını da bu koşulun oluşturduğu unutulmamalıdır. Zira güç ilişkilerinin nereye doğru evrilebileceğini anlamak ve o yönde devrimci stratejiler geliştirmek, güç ilişkilerinin tarihsel kuruluşunu anlamakla mümkündür. Marx da iktidar mücadelesini ve proletarya diktatörlüğünü bir ütopya olarak değil, toplumsal gerçekliğin tarihsel mantığını oluşturan eğilimleri keşfederek geliştirir. Nihai olarak, devletin varlığını sınıfların varlığına bağlı olarak açıklayan ve tarihsel amacını sınıfların ortadan kaldırılması ve toplumsal özgürlüğün kuruluşu olarak belirleyen bir anlayışa içkin biçimde geliştirilen iktidar mücadelesinin, kalıcı ve güçlü bir devlet fikrine dayandırılması lafügüzaftır. Bu anlayışın özüne inildiğinde böylesi bir devlet fikriyle taban tabana çelişik olduğu kolaylıkla anlaşılır.

Marksizm için proletarya iktidarı mücadelesi, sınıfsız bir topluma geçiş açısından –ve kapitalizmin yapısı gereği- zorunlu bir uğraktır ve ancak bu süreç içinde bir anlamı vardır. "İnsanlık sınıfların kaldırılmasına yalnızca ezilen sınıfın diktatörlüğünde cisimleşen bir geçiş dönemiyle varabilir" (Lenin). Bu iddianın öznel bir gerekçe ile değil hem kapitalizmin hem de kapitalist devletin merkezi yapısı hasebiyle ileri sürüldüğü açıktır: "Sosyalistler, modern devleti ve onun kurumlarını, işçi sınıfının kurtuluşu mücadelesinde kullanmayı, aynı şekilde devleti kapitalizmden sosyalizme özel bir geçiş biçimi olarak kullanma gerekliliğini savunurlar. Böyle bir geçiş biçimi de bir devlettir; proletarya diktatörlüğüdür" (Lenin). Zira "toplumda tüm iktidarın yoğunlaştığı

noktanın devlet olduğu gerçeğini göz ardı etmek saçmadır" (E. M. Wood). Bu açıdan Marksizm için iktidarın ele geçirilmesinin devletin kalıcılaştırılması ya da güçlendirilmesi ile hiçbir ilintisi olmadığı, iktidarın ele geçirilmesinin sınıfların ortadan kaldırılması ve toplumsal özgürlüğün tesisi için stratejik bir anlamının olduğu açıktır. Nasıl ki Marx için mesele, "emeği özgürleştirmek değil, onu kaldırmak" ise aynı şekilde Marksizm için nihai amaç, devleti güçlendirmek değil onu ve onun varlığını borçlu olduğu sınıfları ortadan kaldırmaktır.

Eleştiri: Çağdaş hareketler içinde bilhassa ekolojik hareketler, sınıf mücadelesine dayanan politik hareketlerin yetersizliğini ve geçersizliğini ortaya çıkaran güncel hareketlerdir. Marksizm bu hareketlerin gerisinde kalmıştır.

Önemli ölçüde postmodern ve antikapitalist anlayışlara dayanan bu eleştirinin başat yönlerinden biri, Marksizm'in insan-merkezci olduğu ve bu nedenle de doğayı sınır tanımaksızın insanın hizmetine sunabileceği tezidir. Ne var ki Marx, doğayı kullanmamızın varoluşsal bir zorunluluk olsa da bizim onun değil, onun bizim "varoluşumuzun temeli" olduğunu sıkça vurgular. Öyle ki "Marx'ın kapitalist iktisadi eleştirisi, Doğa'yla ilgili endişeleriyle yakından bağlantılıdır" (Eagleton). Doğadaki bütün zenginliğin ve emeğin sonuna değin sömürülmesine neden olan kapitalizmin belki de en köklü eleştirisini ortaya koyan Marx'ın, insan ile doğanın ilişkisinde metabolik bir etkileşim gördüğü unutulmamalıdır. Doğada her şeyin alınıp satılabilir olduğu anlayışına dayanan kapitalizme karşı Marx, mülkiyet yerine zilyetlik kavramını, zorunlu çalışma yerine de özgürlüğü temellendirmeye girişmiştir. Bu girişimin esas nedeni, doğayla bozulan birliğimizi yeniden tesis etmek ve kapitalizmin aksine bu birliği olumlayacak etik, estetik, bilimsel ve teknolojik değerler üretebileceğimiz etkinlik tarzlarımızı geliştirmemizi sağlayacak bir toplumsal yaşam tarzını edimselleştirmektir.

Postmodern hareketlerin Marksizm'e dönük eleştirilerinin temelsizliğinin bir başka nedeni, Marx'ın ortaya koyduğu şekliyle ekonomi ile politika arasındaki ilişkinin doğru kavranamamasıdır. Bu eleştirilerden en yaygın olanları, Marksizm'in her şeyi ekonomik bir değerlendirmeye tabi tutarak ele alması ya da aksine her şeyi politikanın konusu yapması yönündeki temelsiz yorumlardır. Bu nedenle de "reel bir hareket olarak komünizm, Marx'ın toplumsal ilişkiler vurgusunun iki yaygın suistimaliyle karşı karşıya kalır hemen. Bu suistimallerin birincisi, bu vurgudan, 'siyasal olanın ekonomik olanı da kapsayacak şekilde genişletilmesi'ni anlar. Bütün bir Keynesçi refah devleti ve sosyal demokrasi yanlıları deryası, toplumsal hareketler dahilindeki bazı eğilimler ve küresel adalet hareketleri, bu anlayışı kendi Marksist uğrağı ya da Marksizm'den aldığı ders addeder. Öteki suistimal, feministlerin ve postyapısalcıların daha radikal olan 'her şey siyasaldır' ilanıdır; burada da Marx'ın en önemli içgörüsünün –aile, piyasa, özel alan vb.'nin yanında- toplumsal ilişkilerin ve ekonominin de siyasal bir nitelik taşıdığının tespiti olduğu varsayılır" (Saroj Giri). Oysa ki Marx'ın tüm toplumsal çözümlemelerinin, "şimdiye kadarki tüm toplumların tarihi sınıf savaşımları tarihidir" olgusundan hareketle tesis edildiği bilinir. Bu açıdan ekonomi ile politika arasındaki süreklilik açıktır. Ekonomi ile politika arasındaki diyalektik ilişki ve süreklilik doğru anlaşılmadığı sürece güncel toplumsal hareketlerin birçoğunun Marksizme dair taşıdığı önyargılar da aşılabilir değildir.

Marksizm cinsiyetçiliğin, ekolojik sorunların, göç olgusunun ve buna benzer sorunların pekâla farkındadır ve bu sorunları görmezden gelmez. Bilakis, mücadelenin çok boyutlu ve farklı toplumsal kesimleri kucaklayacak yönde geliştirilmesi gerektiğini vurgular. Bununla birlikte toplumsal ölçekte yaşanan bir sorunun tanımlanması ve çözülmesinin ancak o toplumun üretim tarzının ne olduğunun ve yeniden üretimini nasıl gerçekleştiğinin anlaşılabilmesi ile mümkün olduğunu tarihsel bir olgu olarak kabul eder. Sözgelimi, nerede cinsiyet, kimlik ya da ırk gibi ayrımlardan bahsediyorsak oradaki toplumsal üretim tarzından hareketle bu olgunun nedenini anlayabiliriz. Sonuçtan değil, nedenden hareketle olguları açıklamak, Marksizm'in temel ilkelerinden biridir. Öyleyse bize cinsiyetçiliğin, ekolojik sorunların ya da ırkçılığın ortaya çıkmasına neden olan esas kaynağı yani bu sorunların tarihsel kökenlerini ve bu sorunların toplumsal üretim tarzı ve sınıf mücadeleleri ile doğrudan bağını ortaya koymadan bu sorunların köklü bir çözüme ulaşmayacağını gösteren Marksizm'dir. Bununla birlikte Marksizm, elinde kusursuz bir ilke ya da yöntem olduğu gibi bir iddiayı idealistçe bulur. Dolayısıyla da toplumsal ölçekte yaşanan sorunların çözümlerinde stratejik olarak her zaman birçok yöntemin ve taktiğin uygulanması ve geliştirilmesi için çabalar. Marksizm'in diyalektik özünü oluşturan da bu yaratıcı ve biteviye kendini aşma tutumudur.

Suriye'de Bekleme Oyunu Sürüyor

Suriye'deki felaket yakın zamanda sona ermeyecek, küresel emperyalist merkez kaybettiğini kabul etmek istemiyor ama esas unutulmaması gereken Türkiye'nin bu noktadaki sorumluluğudur ve Türkiyeli devrimcilerin öncelikli görevi kendi egemenlerinin şoven ve emperyal eğilimlerinin önüne set çekmektir.

Suriye Hükümetinin iç savaşı kazandığı belli olduktan sonra ülkedeki siyasi ve askeri gelişmeler epey durağanlaştı. İsyancıların arkasındaki esas güçler, özellikle ABD ve Fransa sahaya doğrudan indi. Suriye'yi omlet yaptığını düşünen İsrail de öyle. Suudi Arabistan ve hempaları İran etkisini azaltmanın yolunun Baas bürokrasisini yıkmaktansa onunla pazarlık yapmaktan geçtiğine ikna oldu. Katar kendi derdine düştü. Türkiye olmaz diye düşünüleni yaptı ve Rusya ile geliştirdiği ilişki üzerinden hem Atlantikçi hem de Astanacı olarak Suriye'de hesabın kendi üzerine ihale edilmesini şimdilik engellediği gibi bir süre öncesine kadar iç savaşın tarafı olmadan kazananı olan Kürt Özgürlük Hareketinin hevesini kursağında bırakacak adımlar da atabildi.

Herkesin diğer oyuncunun elini kolladığı bu durgunluk ortamı dengesiz ABD başkanının beklenmedik çekilme kararıyla biraz hareketlendi. Bu kararın arkasında yatan ana neden ne olursa olsun ABD'nin hedeflerinden biri de Astana kardeşliğine çomak sokmak olarak gözüküyor. ABD boşalttığı bölgeleri müttefiki YPG'ye değil de Türkiye'ye bırakmak istediğini açık etti. Suriye'nin kuzeyinin, sahildeki dar bir kesim hariç, neredeyse bütünüyle Türkiye'nin kontrolüne geçmesi anlamına gelecek bu durum Astana'nın diğer iki ortağının Suriye devletinin bütünlüğünü koruma amacıyla taban tabana zıt. Ruslar kendi kanlarının tüm Suriye'nin yeniden tamamen Baas kontrolüne girmesi için akmasını istemese de, kuzeyi Türkiye'nin, güneyi ise İsrail'in (ve Lübnan sınırındaki Al Tanf'dan çekilmeye niyetli gözükmeyen ABD'nin) işgalindeki bir Suriye'nin egemen bir devlet olarak pek bir anlamı kalmayacağı ortada.

Beştepe ve Kremlin arasında 15 Temmuz sonrası oluşan yakın ilişkiye önem veren Türkiye, ABD'nin bu zehirli hediyesini Rusya'nın onayı olmadan kabul etmeme basiretini gösterdi. Erdoğan'ın günübirlik Rusya ziyaretinin amacı kuşkusuz bu iznin alınmasıydı. İzin alınamadı. Fakat Erdoğan kafasına koyduğu bir şeyi alamadığında bundan vazgeçen birisi değil, bu yönde çabalamaya devam edecektir. Bildiğimiz tek şey Rusya'nın hiç değilse tepkisiz kalmasını sağlamadan böyle bir maceraya girişilmeyeceği. Anlaşılan Erdoğan Putin ile ilişkisine çok değer veriyor, bunun kanıtını Putin'in görüşlerine atfedilen önemde de görüyoruz.

Anlaşıldığı kadarıyla Putin Adana mutabakatını gündeme getirmiş, Erdoğan da hemen gazetecilere bu önerinin değerlendirileceğini ifade etti. Türkiye'nin Suriye ile geçen binyılda imzaladığı bir metne Kremlin'in Beştepe'den daha hâkim olmasının iki ülkenin devlet kapasiteleri arasındaki farka işaret ettiğini geçerken belirtelim. Hatırlanacak olursa Adana mutabakatı iki ülkenin güvenlik bürokrasisi arasında doğrudan iletişimin önünü açarken, Türkiye'nin belli sınırlar dahilinde Suriye'de (hatta Lübnan'ın onayı olursa Bekaa Vadisinde de) askeri operasyon yapmasını mümkün kılıyordu. Aynı zamanda Suriye devletine PKK Kongra Gel'i kendi ülke sınırları dahilinde çalıştırmama zorunluluğu getiriyordu. Hatırlanırsa Mutabakatın sonucu Öcalan'ın Suriye'den (ve Bekaa'dan) çıkmak zorunda kalışı, nihayetinde de Kenya'da Türkiye'ye teslim edilmesi olmuştu.

Rusya'nın artık hükmü kalmayan Adana mutabakatını canlandırma önerisinin ne niyetle gündeme getirildiğini bilmiyoruz ama Türkiye bunu, ABD'nin 30 kilometre derinlikte tampon bölge önerisine karşı Rusya'nın bir telafi önerisi olarak görüyor. ABD önerisine göre çok

kısıtlı olmasına, üstelik Suriye Devletiyle bir tür eşgüdüm zorunluluğu içermesine rağmen Rusya ile ilişkisine verdiği önemden dolayı bir yarım önlem olarak Türkiye bunu değerlendirecek. Yukarıda altını çizdiğimiz gibi esas hedefine ulaşmak için her yolu zorlayan Erdoğan Adana Mutabakatında da kendine yontabileceği bir çeyrek fırsat görmüştür.

Küresel emperyalist merkezin ve bölgesel güçlerin aralarındaki çekişme ve pazarlıkların kaybedeni 2011 yılından beri Suriye halkları oldu. Araplar, Ermeniler, Dürziler, Kürtler askeri çatışmaların ortasında kaldı, kanunsuzluğa kurban gittiler ya da göçmen olarak evlerinden ayrılmak zorunda kaldılar. Bu felaketin bir an evvel son bulması, küresel emperyalist merkezin ya da bölgesel güçlerin değil egemen Suriye ahalisinin ülkenin kaderine karar vermesi lazım. Kimseye akıl vermek bizim işimiz olmasa da bu siyasal konjonktürde Suriye Demokratik Güçleri ile hükümetin bu sonuca ulaşmak için işbirliği yapmasının olanakları ortaya çıkmış gözüküyor. Bu olanak değerlendirilmelidir.

Türkiye'de Suriyelilere yönelik saldırılar artıyor. Diriliş Ertuğrul seyrederek Osmanlı fantezileri kuran, Suriye ve Irak şehirlerinin Türk şehri olacağı günlerin hayalini kuran kitle, o şehirlerden Türkiye'nin kolaylaştırdığı şiddet ortamı yüzünden kaçan insanlara saldırıyor. Bunu sağcılara laf sokmak için yazmıyoruz, tam tersine bu durumun sorumlusu anti-emperyalist ve anti-şovenist görevlerini hakkıyla yerine getiremeyen Türkiye soludur. Ne AKP'nin Suriye maceracılığına karşı durabilmiştir ne de sokaklarda yükselen Arap (genel olarak Ortadoğulu) karşıtı rüşeym halinde ırkçılık pratiklerine karşı eylemli bir karşı duruş örgütleyebilmiştir.

Suriye'deki felaket yakın zamanda sona ermeyecek, küresel emperyalist merkez kaybettiğini kabul etmek istemiyor. Bunu teşhir edebiliriz ve etmeliyiz ama esas unutulmaması gereken Türkiye'nin bu noktadaki sorumluluğudur ve Türkiyeli devrimcilerin öncelikli görevi kendi egemenlerinin şoven ve emperyal eğilimlerinin önüne set çekmektir. Bu noktada olmamız gereken yerin çok gerisindeyiz. Bu durumu düzeltmek için ortak inisiyatif geliştirilmelidir.

Diriliş Ertuğrul seyrederek Osmanlı fantezileri kuran, Suriye ve Irak şehirlerinin Türk şehri olacağı günlerin hayalini kuran kitle, o şehirlerden Türkiye'nin kolaylaştırdığı şiddet ortamı yüzünden kaçan insanlara saldırıyor. Bunu sağcılara laf sokmak için yazmıyoruz tam tersine bu durumun sorumlusu anti emperyalist ve anti şovenist görevlerini hakkıyla yerine getiremeyen Türkiye soludur.

Kapitalizm Öldürür, Kapitalizmi Öldür!

Bir pantolon yüz yirmi dolara satılıyordu, o pantolonu yapan bizler ise beş- altı liraya çalışıyorduk

Kapitalist toplumda her türlü yola başvurularak kar elde etmek hedeflenir. Bu toplumda doymak bilmeyen bir canavar gizlenmektedir.

Karl Marx

İSİG Meclisi verilerine göre 2018'de en az 1923 işçi, iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. Ne demek iş cinayeti? Neden çalışırken ölen insanların ölümü için cinayet tanımlamasını kullanıyoruz? Cinayet'in sözlük anlamı insan öldürmek. Bu anlam bir fail ve bir maktul işaret ediyor. İş cinayeti tanımlamasındaki fail kapitalizm, sistem, patron düzeni, burjuva sınıfı gibi donmuş kelimelerle işaret edilebilir, maktul ise en basit anlatımla yaşamak için emek gücünü satmak zorunda olan 'herkes'tir. İşçi ölümlerini kaza değil cinayet yapan şey bu ölümlerin önceden biliniyor olmasıdır. Aşinadır, normaldir, kaderdir, fıtrattır… Bu normalliğin kaynağı ise bize cinayetin failini işaret eder. Ama bu yazının konusu bu değil. Bu yazının konusu bahsettiğimiz iş cinayetlerinde dahi kaydı bulunmayan bir görünmez ordu ile ilgili.

Kumun Gecesi işte bu görünmez ordunun hikâyesini anlatan bir belgesel. Yönetmenliğini Ali Ergül'ün yaptığı bu belgesel 20 Ocak günü izleyicileriyle buluştu ve hepimize birçok soru bıraktı. Belgesel çalışma koşulları yüzünden silikozis hastalığına yakalanmış olan devlet tarafından 'işçi' statüsünde dahi tanımlanmayan işçilerin kot kumlama işini neden yapmak zorunda kaldıklarını, nasıl çalıştıklarını ve aslında nasıl göz göre göre öldürüldüklerini anlatıyor. Belgesel yakın zaman önce silikozis hastalığından hayatını kaybetmiş olan Ramazan Aydar'ın hepimize sitem dolu bir sesle sorduğu "insanlar bu kadar mı ucuz?" sorusuyla başlıyor. Sonrasında diğer işçilerin çalışma anıları bu soruya cevap oluyor.

Silikozis hastalığı silika maddesinin solunmasıyla ortaya çıkan bir meslek hastalığı. Genellikle maden veya taş ocağı işçilerinde görülürken ilk kez Türkiye'de tekstil işçilerinde de ortaya çıkıyor. Sebebi kotları eskitmek için kumlama denilen tekniğin kullanılması. Genellikle merdiven altı, kayıt dışı, sigortasız olarak çalıştırılan bu işçiler belgeselde; köylerinde yaşamanın devlet politikaları yüzünden nasıl imkânsız hale geldiğini, büyük kentlere göçüp bu insanlık onuruna yakışmayan işi neden ve nasıl yapmak zorunda kaldıklarını anlatırken hem bu işin böyle bir hastalığa sebep olduğunu bilmediklerinin hem de diğer tüm insanlar ve devlet için aslında hiçbir şey ifade etmediklerini fark edişlerinin altını çiziyorlar. Bu insanlar kum ziyan olmasın diye küçük bir aspiratör ile havalandırılan 2x2, 2x3 metrekare büyüklüğündeki odalarda bu işi yaptılar, on iki saat boyunca ne kimseyi gördüler ne de duydular, bu on iki saat boyunca yalnızca yirmi dakika mola verdiler ve bu işlemi yaptıkları yerlerde yemek yiyip, çay içip uyudular. Üstelik bu yerlere belediyeler ruhsat veriyor fakat köyünde onlarca insanın bu hastalıktan öldüğünü söyleyen Mehmet abi mahkemeye gittiklerinde ya sigortaları başka bir yer üzerinden yapıldığı için ya da sigortasız çalıştıkları için bir anda görünmez olduklarını ifade ediyor. Belgeseldeki en vurucu cümlelerden biri ise "Bir pantolon yüz yirmi dolara satılıyordu, o pantolonu yapan bizler ise beş- altı liraya çalışıyorduk" cümlesi. Bu cümle üzerine Marksist terminolojiyle uzun uzun tahliller yapmanın gereği yok, cümle bize kapitalist sistemde insanın 'insan olarak' değerini net bir şekilde anlatıyor. Belki bazılarımız beş-altı liradan biraz daha fazlasıyızdır ama bu değerlendirilme biçimimize ölçüt olan şeyi değiştirmiyor.

Peki bizlere düşen hisse nedir bu belgeselden? Ergül'ün Gazete Hayır'a verdiği röportajında "Kumun Gecesi tanım olarak şuna karşılık geliyor: Ölmeden önceki gece veya bir anda gözün kör olma hali. Hepimizde var olan bir görmeme, kör olma halinden ya da kör olmayı tercih etme halinden bahsediyoruz. Bu belgesel, bu halden çıkmanın arayışı… Bundan sonraki etkinliklerimizde ve gösterimlerimizde de temel motivasyonumuz bu kör olma halinden çıkmak olacak diye düşünüyorum." Cümleleriyle ifade ettiği meramı şöyle açalım; tüm örgütlü aygıtlarıyla yalnız karşımıza değil her yanımıza dikilen ve 'kafamızı başka yöne çevirmenin' konforuna bizi iten bu sömürü sistemiyle örgütlü şekilde mücadele etmektir bize düşen hisse. Sistemin gücünü, konfor alanlarımızın 'nedeni' olsun diye şişirerek sinizme sığınmak, mücadelenin öznesinin kapitalizmin yapısal unsurları dolayısıyla işçi sınıfı olduğunu bilerek görmezden gelerek mücadeleyi üst-yapısal unsurlara kitlemek ya da romantik bir anti-kapitalist ahlakçılık ile tatmin olmak değil; bedenlerimize, emeğimize ve birbirimize karşı kurulan yabancılaşmaları aşan, iradeyi ortaya çıkaran ve kuran ve -her birimizi farklı silahlar ama aynı ellerle yavaş yavaş veya birden bire öldüren bu örgütlü sisteme- karşı toplayan, yoğuran, devinen bir örgütlülüktür bahsettiğimiz.

Kapitalizm'in "Son" Aşaması: Finansallaşma

Finansallaşma, çağdaş kapitalizmin kökleri oldukça derinlere uzanan bir dönüşümüdür. Finansallaşmaya karşı çıkmak, hanehalkı için temel mal ve hizmetlerin temin edilmesi dâhil olmak üzere, ciddi sosyal ve politik değişiklikler gerektirecektir.

Finansallaşma kavramı çok eskiye dayanmaz, en iyi ihtimalle otuz, kırk yıllık bir geçmişi olduğu söylenebilir. Buna rağmen gerek Marksist iktisat okulu içinde gerekse Marksist olmayan akımlar arasında genişçe bir finansallaşma literatürü oluşmuştur. Costas Lapavitsas'ın Üretmeden Kâr Etmek: Finans Hepimizi Nasıl Sömürüyor adlı kitabı da bu literatüre Marksist cenahtan çığır açıcı bir katkı sunuyor. Lapavitsas'ın en önemli katkılarından biri, finansallaşmayı istisnai veya konjonktürel bir olgu (yani kapitalist sistemin bazı sıkışmışlıklara verdiği bir tepki) olarak görmekten ziyade kapitalizme içkin bir özellik olarak tanımlamasıdır. Bunun da temeli üretken sermayenin finansal faaliyetlerine dayanır. Bu özellik kapitalizmin seyri içinde kayda değer dönüşümler geçirmiş, finans kesimiyle hanehalkının davranışları da bu çerçevede şekillenmiştir.

Finansallaşma, kavram olarak yeni sayılır ama elbette 19. yüzyılın sonları, 20. yüzyılın başlarında finansal egemenliğin yükseliş yaşadığı dönemle (önemli farklılıkların yanı sıra) birçok benzerlik taşır. Lapavitsas da o dönemin Marksist finans teorisini şekillendiren Rudolf Hilferding'e geniş bir yer ayırıp finansallaşmanın teorik analizini yapmak için onun göz ardı edilmemesi gereken bir teorisyen olduğunu vurguluyor. Ama bir yandan da Hilferding'in yaklaşımının hem kendi dönemi açısından zayıflıklarını hem de günümüz koşulları açısından geçerli olmayan yanlarını ortaya koyuyor.

Lapavitsas, Marx'ın para ve finans alanındaki savlarını da ustalıkla analiz ederek bunları, finansallaşma konusunda sunduğu teorik çerçevesinin temel bir bileşeni olarak kullanıyor. Ayrıca Kozo Uno öncülüğündeki Japon Uno Marksizminden de faydalanarak özgün bir bakış açısı geliştiriyor.

Lapavitsas sadece Marksist olmayan finansallaşma yaklaşımlarını değil, Marksist finansallaşma yaklaşımlarını da eleştirel bir biçimde ele alıyor. Örneğin finansallaşmanın, kapitalizmin durgunluğunu aşmak için ortaya çıktığı düşüncesine karşı çıkıyor. Finansallaşmanın, rantiyenin üretken kapitaliste karşı zaferi olarak tanımlanamayacağını; finans sisteminin kapitalist ekonominin asalak bir çıkıntısı olmadığını ileri sürüyor. Aksine finans sistemini ve finansallaşmayı, kapitalizmin birikimi devam ettiren ayrılmaz bir parçası olarak görüyor. Lapavitsas, bu yaklaşımın çok irdelenmemiş olsa da Marx'ın eserlerinde bulunabileceğini ortaya koyuyor. Buna göre, borç verilen sermaye ayrı bir "servet sahibi" (paralı) kapitalist gruba veya rantiyeye ait değildir; ilk önce atıl para biçimine bürünerek sanayi sermayesi faaliyetleri sayesinde kendiliğinden doğar.

Yani finansallaşma ne üretken sermayenin daha yüksek kâr beklentisiyle finans alanına kaçışını ne de üretken sermayenin üretken yatırımlar pahasına finansal faaliyetlere yönelmesini temsil eder. Finansallaşmanın temel ilişkilerinin kökleri, finans-dışı sermayenin finansal faaliyetlerine uzanır. Finansallaşma, üretken sermayenin dolaşımının ayrılmaz parçası olan finansal ve finans-dışı faaliyetlerin geçirdiği dönüşümü temsil eder. Bu dönüşüm yatırımların finanse edilmesi, finansal kâr peşinde koşulması, finans-dışı işletmelerin iç örgütlenmesi ve krize yatkınlık bakımından anlamlar ve sonuçlar doğurur.

Kitabın ana tezi de bu dönüşümle ilgilidir. Finansallaşma, olgun kapitalizmin finans-dışı işletmeler, bankalar ve hanehalkının değişen davranışlarına dayanarak geçirdiği dönüşümü temsil eder. Bu dönüşüm son kırk yıl boyunca neoliberal ideolojinin belirlediği ve emek ile finans piyasalarının deregülasyonuyla şekillenen bir "birikim

ÜRETMEDEN KÂR ETMEK

Finans Hepimizi Nasıl Sömürüyor

COSTAS LAPAVITSAS

kanalı" içinde gerçekleşmiştir. Devlet müdahalesi de bu sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Finansallaşma fiyatlar, miktarlar ve sınır ötesi sermaye akışları bakımından devletin finans sisteminde deregülasyon uygulamasına bel bağladı. Benzer şekilde finansallaşma; özsermaye yeterliliği, risk yönetimi ve finans kuruluşları arasındaki rekabet kurallarının devlet tarafından düzenlenmesine bel bağladı. Çok daha önemlisi, finansallaşma devletin bankaların ödeme gücünü üstlenmesine, olağandışı durumlarda likidite sağlamasına ve halkın bankalardaki mevduatlarına güvence vermesine de bel bağladı.

Lapavitsas'ın sık sık vurguladığı ve finansallaşmayı günümüz kapitalizminin yapısal bir dönüşümü olarak biçimlendiren üç eğilim ise şöyle özetlenebilir. Birincisi, finans-dışı şirketler finansal işlemlere gittikçe daha fazla dâhil olmuş ve genellikle finansal işlemleri bağımsız olarak gerçekleştirmeye başlamıştır. İkincisi, bankalar şirketlere doğrudan borç vermektense serbest piyasalardaki finansal işlemlere ve hanehalkıyla gerçekleştirilen finansal işlemlere yönelmiştir. Üçüncüsü ise hanehalkı gerek borçlanma gerekse varlıkları elinde bulundurma bakımından finans sistemine gittikçe daha fazla müdahil olmuştur.

Lapavitsas'ın ortaya attığı önemli kavramlardan biri de Marksist iktisat içinde dahi kendisine pek yer bulamayan finansal kârdır. Kapitalizmin ayırt edici bir özelliği olan finansal kâr, yukarıda bahsi geçen dönüşümün bir veçhesi olarak ortaya çıkmış ve finansal işlemlerden türeyen kârların artmasıyla sonuçlanmıştır. Bu süreç bizi bir yandan da "finansal el koyma" kavramına götürür. Bu da hanehalkının finansal süreçlere dâhil olması ve borçluluk oranlarının artmasıyla doğrudan ilintilidir. Ayrıca Lapavitsas finansal kâr kavramını bahsettiği dönüşümün temel aktörleri olan finans-dışı şirketler, bankalar ve hanehalkının faaliyetleriyle ilgili kurduğu teorik çerçeveye yerleştiriyor. Finansal kâr kavramının üretimden kopuk olduğu da düşünülmesin; karmaşık ve çelişkili bir şekilde, üretken kapitalistlerin elde ettiği kârla ilişkilidir.

Lapavitsas çalışmasında bolca ampirik veri de kullanıyor. Bu verilerin büyük bölümü gelişmiş kapitalist ülkelerle ilgili ama gelişmekte olan ülkeler hakkında da "bağımlı finansallaşma" kavramını ortaya atıyor. Bağımlı finansallaşmanın en önemli iki bileşeni, yabancı sermayeli bankaların gelişmekte olan ülkelerdeki paylarını artırmaları ve doların dünya parası olması nedeniyle gelişmekte olan ülke merkez bankalarının dolar cinsinden tuttukları rezervlerle ABD başta olmak üzere belli gelişmiş ülkelere kaynak aktarmalarıdır. Bunlar kıymetli tespitler içerse de, kitabın genelinde finansallaşmanın gelişmekte olan ülkelerde aldığı biçimlerin değerlendirilmesinin çok zengin olmadığı söylenebilir.

Finansallaşmaya yöneltilen itirazların kapitalizm karşıtı mücadeleden ayrı değerlendirilemeyeceğini ortaya koyan Lapavitsas'ın sözleriyle bitirelim: "Finansallaşma, çağdaş kapitalizmin kökleri oldukça derinlere uzanan bir dönüşümüdür. Finansallaşmaya karşı çıkmak, hanehalkı için temel mal ve hizmetlerin temin edilmesi dâhil olmak üzere, ciddi sosyal ve politik değişiklikler gerektirecektir. Ayrıca, neoliberalizme karşı ideolojik bir meydan okumayı da gerektirecektir. Kısacası, finansallaşmayla yüzleşmek, nihayetinde bir bütün olarak toplumun kapitalist karakteriyle yüzleşmeye yol açacaktır."